

Handläggare: Anna Ambjörn
Telefon: 08-508 22 048

Till
Hägersten-Liljeholmens
stadsdelsnämnd

Miljöprofilområden - miljöstadsdelar i världsklass

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden godkänner och översänder tjänsteutlåtandet som svar på remissen till kommunstyrelsen

Maria Mannerholm
Stadsdelsdirektör

Gunnar Ohlsén
Avdelningschef

Sammanfattning

Ärendet är berett inom Avdelningen för samhällsplanering.

Bakgrund

Rapport angående Miljöprofilområden i Stockholm har inkommit till stadsdelsnämnden för synpunkter. Kommunfullmäktige beslutade i miljöprogrammet för 2008-2011 att två bostadsprojekt ska planeras för en tydlig miljöprofil. I budgeten för 2008 har Norra Djurgårdsstaden pekats ut som det ena av de två områdena.

En styrgrupp tillsattes med förvaltningscheferna för Miljöförvaltningen, Exploateringskontoret, Stadsbyggnadskontoret, Trafikkontoret, Stadsdelsförvaltningarna i Hägersten- Liljeholmen och Östermalm samt en representant från Stadsledningskontoret. Styrgruppen fick i uppdrag att föreslå ett

andra profilområde i Stockholm ta fram ett förslag till miljöprofil med projektbeskrivning. Styrgruppen har nu tagit fram föreliggande rapport där förslag på ett andra miljöprofilområde, vision och övergripande mål för kommande arbete, förslag på fokusområden samt fortsatt inriktning för profilarbetet redovisas.

Som ett andra område för miljöprofilering föreslår styrgruppen Lövholmen inom Hägersten- Liljeholmens stadsdelsområde. Förutsättningen är dock att frågan om Cementas verksamhet kan förenas med bostadsbebyggelse i området alternativt om det går att hitta en annan lokalisering för verksamheten.

Förvaltningen har i ett tidigt skede varit engagerad i frågan om miljöprofilering och ser fram emot en utveckling av Lövholmen med miljöaspekterna som övergripande vision. Förvaltningen har höga förväntningar på en lösning av frågan om Cementas verksamhet inom en rimlig framtid så att området har en möjlighet att utformas till miljöprofilområde.

Ärendets beredning

Ärendet är berett inom Avdelningen för samhällsplanering.

Bakgrund

Rapport angående Miljöprofilområden i Stockholm har inkommit till stadsdelsnämnden för synpunkter. Yttrande önskas senast 2009-05-31.

Kommunfullmäktige i Stockholm stad beslutade i miljöprogrammet för 2008-2011 att erfarenheterna från Hammarby Sjöstad ska tas till vara och att två bostadsprojekt ska planeras för en tydlig miljöprofil. I budgeten för 2008 har Norra Djurgårdsstaden pekats ut som det ena av de två områdena.

Stadsdirektören beslutade den 5 mars 2008 att tillsätta en styrgrupp med förvaltningscheferna för Miljöförvaltningen, Exploateringskontoret, Stadsbyggnadskontoret, Trafikkontoret, Stadsdelsförvaltningarna i Hägersten- Liljeholmen och Östermalm samt en representant från Stadsledningskontoret.

Uppdraget innebär att styrgruppen skulle:

- Föreslå ett andra område utöver Norra Djurgårdsstaden.
- Ta fram ett förslag till miljöprofil samt en projektbeskrivning av hur det fortsatta arbetet, dvs genomförande, ska bedrivas.
- Projektbeskrivningen ska innehålla bl.a. beskrivning av miljöprofilen, val av tillkommande område, organisation, tidschema, m.m.
- Projektbeskrivningen för de två områdena ska underställas kommunfullmäktige för beslut.

Styrgruppen har nu tagit fram föreliggande rapport. I rapporten avgränsas redovisningen till vision och övergripande mål för kommande arbete, förslag på fokusområden liksom var frontlinjen inom dessa områden går redovisas samt förslag på fortsatt inriktning för profilarbetet inom dessa områden. Exempel på olika insatser som kan komma att krävas för att uppnå de övergripande målen framgår under respektive fokusområde i remissunderlaget.

Rapporten i sammanfattning

I rapporten framförs att beslutet att genomföra miljöprofilområdena i Stockholm ligger i linje med stadens vision för 2030 - "Ett Stockholm i världsklass". I visionen beskrivs bland annat att Stockholm 2030 skall vara världsledande i att utveckla, kommersialisera och tillämpa ny energi- och miljöteknik liksom en stad där nya stadsutvecklingsprojekt skapas vilka utgör internationella föredömen.

Miljöprofilområdena tjänar tre viktiga syften:

- Miljöprofilområdena skall befästa Stockholms position som en ledande huvudstad i klimatarbetet
- Miljöprofilområdena skall stödja marknadsföringen av svensk miljöteknik
- Miljöprofilområdena skall vara föregångare som utvecklar ny teknik som senare kommer allt bostadsbyggande i Stockholm till godo

Samtidigt skall stadens övriga mål för bra stadsmiljöer uppfyllas. De nya stadsdelarna skall skapa trivsel och genom sin utformning inbjuda de boende och verksamma i stadsdelen till egna initiativ och ett ansvarsfullt levnadssätt och som skapar goda sociala relationer.

Styrgruppens förslag

Styrgruppen föreslår att Lövholmen tillsammans med det redan beslutade området Norra Djurgårdsstaden ska utgöra två särskilt miljöprofilerade stadsdelar som ska ligga i frontlinjen vad gäller kunnskap och tillämpning inom miljöteknik och stadsutveckling i planering, byggande och förvaltning. För Lövholmen gäller dock att frågan om Cementas verksamhet kan förenas med bostadsbebyggelse i området alternativt om det går att hitta alternativa placeringar för verksamheten.

I rapporten finns redovisat förslag till vision och övergripande mål för Norra Djurgårdsstaden. För Lövholmen anges att lämplig projektorganisation för miljöprofilarbetet får avgöras efter det att projektets genomförande i övrigt klarlagts.

Lövholmen

Lövholmen utgör en del av det större och strategiskt belägna stadsutvecklingsområdet Liljeholmen- Årstadal. Marken ägs till övervägande del av ett antal privata fastighetsägare, bland annat Skanska, JM och Veidekke och staden har ett samarbete med fastighetsägarna inför en planerad stadsutveckling. Genom att staden inte är markägare kommer planeringsprocessen att skilja sig från processen i Norra Djurgårdsstaden. Ett programsamråd har pågått under 2008 som syftat till att studera hur en omvandling av området med ca 500 nya bostäder kan förenas med fortsatt företagsamhet. Inom samarbetet med markägarna har också förutsättningarna för att ge området en särskild miljöprofil diskuterats. En samstämmighet finns om att området har goda förutsättningar för att utgöra ett miljöprofilområde i enlighet med strategin "bygg staden inåt". Ovan nämnda byggbolag har gemensamt utarbetat ett utkast till miljöprogram som ska gälla för området.

En förutsättning för att gå vidare med Lövholmen är att störningarna från Cementas verksamhet vid Lövholmen går att lösa. Vid en samlokalisering med bostäder föreligger det sådan risk för framförallt bullerstörningar, men även trafiksäkerhetsrisker, att restriktioner för verksamheterna på platsen eller en omlokalisering av verksamheten är nödvändig. Om frågan inte löses inom en nära framtid efterlyser styrgruppen ett nytt uppdrag att presentera ett alternativt område för miljöprofilering.

Visioner och övergripande mål

En vision för miljöprofilområden är viktig för att samla alla aktörer i en riktning - staden, näringsliv, bygg och fastighetssektorn och övriga aktörer. I stadens Vision 2030 anges en tydlig vision "Ett Stockholm i världsklass". Vision 2030 bör också utgöra grund för miljöprofilarbetet.

För Norra Djurgårdsstaden föreslås följande vision:

- Norra Djurgårdsstaden - En miljöstadsdel i världsklass

Övergripande mål utifrån visionen för Norra Djurgårdsstaden som föreslås:

1. År 2030 är Norra Djurgårdsstaden fossilbränslefritt
2. År 2020 understiger CO₂-utsläppen 1,5 ton per person (CO₂-ekvivalenter)
3. Norra Djurgårdsstaden är anpassad till kommande klimatförändringar

Fokusområden

Rapporten pekar ut följande fokusområden:

- Energianvändning
- Transporter
- Klimatanpassning
- Kretslopp
- Livsstilsfrågor

I rapporten redovisas även inriktning för kommande operativa mål för Norra Djurgårdsstaden.

Genomförandet av miljöstatsningen

Eftersom marken i Lövholmen till övervägande del ägs av ett antal privata fastighetsägare saknar staden möjlighet att genom exploateringsavtal eller liknande aktivt ställa krav på byggherrarna. Styrgruppen har haft överläggningar med fastighetsägarna i Lövholmen vilka har redovisat ett förslag till miljöprofil. En förutsättning för att gå vidare med Lövholmen är dock, som tidigare redovisats, är att Cementa-frågan går att lösa.

När den frågan fått en lösning föreslår styrgruppen att aktuella byggherrar i dialog med staden redovisar och genomför sina respektive profilåtgärder. För stadens del ska motsvarande miljöprofilskapande åtgärder vidtas i de delar där staden har ansvar. Ett fortsatt samarbete och parternas åtaganden bör regleras genom avtal. Stadens insats är, förutom ambitiösa miljöåtgärder i de delar staden har ansvar för, i huvudsak att samordna och stödja informationen kring de olika tekniska lösningarna i området. Först när frågan om Cementas verksamhet på ett eller annat sätt fått sin lösning anser styrgruppen att det är meningsfullt att i detalj reglera respektive parts åtaganden. Styrgruppen anser dock att den hittills förda dialogen med byggherrarna är så pass löftesrik, att det finns skäl att förorda att Lövholmen blir det andra området.

Ekonomi

I rapporten ges en övergripande beskrivning av omfattningen på det arbete som miljöprofilering av en stadsdel kan innebära samt lämnar exempel på olika expertstöd som kan behövas i projekt som drivs med miljöprofil.

Tidplan

Eftersom utvecklingen av Lövholmen är beroende av en lösning på samlokaliseringsproblematiken med Cementas verksamhet går det inte att presentera någon tidplan i dagsläget. Utbyggnaden i Norra Djurgårdsstaden

beräknas ske från 2009 till och med 2018. Viss infrastruktur som till exempel ledningsnätets utbyggnad påbörjades redan 2005.

Ytterligare miljöprofilområde

Efter att styrgruppen överlämnat rapporten har stadsledningskontoret föreslagit att en miljöprofilering också ska genomföras i de miljonprogramområden som staden äger. De reinvesteringar som planeras ska vara miljösmarta. Lösningar som innebär energieffektiviseringar och uppmuntrar till minskad vattenförbrukning ska sökas. Genom att använda den kunskap som tidigare arbete genererat kan befintliga fastigheter bli energieffektivare och den totala klimatpåverkan från stadens fastighetsbestånd minska. 10 miljarder kronor avsätts för miljöprofilerad upprustning.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen har i ett tidigt skede varit engagerad i frågan om miljöprofilering och ser fram emot en utveckling av Lövholmen med miljöaspekterna som övergripande vision. De målsättningar och inriktningar som beskrivs i rapporten för Norra Djurgårdsstaden bör i stort kunna gälla även för Lövholmen. Speciellt inriktningen för resor och transporter, med förslag på parkering för endast miljöbilar, bilpooler, mycket fokus på cykeltillgänglighet och kollektivtrafik bör passa utmärkt i Lövholmen, där trafiklösningar för, i en första etapp, ca 500 nya hushåll borde vara en av de största utmaningarna i området. För att tydliggöra miljöprofilområdenas roll som en integrerad del i stadens trafiksystem är det också viktigt att planering av de övergripande trafiksystemen, inom och i anslutning till områdena, samordnas med övrig infrastrukturplanering inom regionen.

Vidare är frågan om klimatanpassning angelägen med tanke på Lövholmens direkta närhet till Mälaren. Naturligtvis är samtliga fokusområden viktiga, inte minst inriktningen att bygga på ett miljövänligt och hållbart sätt. Beteendefrågor och föresatsen att det ska vara ”lätt att göra rätt” bäddar också för ett miljöanpassat beteende hos boende i området.

Marken i Lövholmen ägs av ett antal privata byggherrar, bland annat Skanska, JM och Veidekke, vilket innebär att staden inte kan reglera krav på åtgärder genom exploateringsavtal. Initiativet till Lövholmen som miljöprofilområde har dock kommit från byggherrarna själva vilket förvaltningen ser som mycket positivt och som ett tillfälle staden självklart måste ta till vara. För Lövholmen kan samordning och organisation komma att se lite annorlunda ut utifrån de privata markägarnas inflytande. Staden har här ett utmärkt tillfälle att tillsammans med markägarna utforma en modell för samordning mellan staden och privata intressen. En sådan

modell kan sedan användas vid utformning av kommande miljöprofilområden och andra nybyggnadsprojekt med liknande förutsättningar. Förvaltningen medverkar gärna i ett fortsatt arbete med miljöprofileringen av området bland annat utifrån sin roll som lokal aktör med erfarenhet från och kännedom om området.

Det beredande och samordnande rådet som exploateringskontoret får i uppdrag att inrätta anser förvaltningen är bra. När genomförandeförutsättningarna för Lövholmen tydliggjorts ytterligare bör ställning kunna tas till om och hur rådet och erfarenheter från Norra Djurgårdsstaden kan komma även Lövholmen till nytta. Förvaltningen ser också möjligheter till gemensam kunskapsuppbyggnad inom miljöteknikområdet och hållbart stadsbyggande. Inrättande av ett gemensamt beredande och samordnande råd stödjer samordningen mellan miljöprofilområdena.

En viktig uppgift för rådet bör också vara att säkerställa att det sker en samordning mellan de olika miljöprofilområdena så att nytänk i ett område kan tas tillvara i de övriga två etc. Ett exempel på projekt som berör alla tre områdena är att utveckla en uppföljnings- och utvärderingsmodell som följer projektet från planering till drift – där erfarenheter från KTH:s uppföljning av Hammarby Sjöstad tas tillvara. Dessutom bör ny teknik och kunnande som utvecklas i miljöprofilområdena så småningom komma allt bostadsbyggande i Stockholm till godo.

En förutsättning för att gå vidare med Lövholmen är att störningarna från Cementas verksamhet vid Lövholmen går att lösa. Om frågan inte löses inom en nära framtid efterlyser styrgruppen ett nytt uppdrag att presentera ett alternativt område för miljöprofilering. Förvaltningen har höga förväntningar på en lösning av frågan om Cementas verksamhet inom en rimlig framtid så att området har en möjlighet att utformas till miljöprofilområde.

Bilagor

1. Rapporten Miljöprofilområden – miljöstadsdelar i världsklass, nov 2008
2. Stadsledningskontorets förslag till utlåtande, feb 2009